КОЛОМІЄЦЬ Г. М., КОНДРАТЕНКО Д. К.
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІМПЕРАТИВ АЛГОРИТМУ ВИБОРУ ПРИВАБЛИВИХ ЗОВНІШНІХ РИНКІВ

Зміна умов і форм конкуренції в глобальній господарській системі вимагає підвищення точності і швидкості прийняття рішень на основі наукового осмислення фундаментальних трансформацій, що відбуваються, узагальнення практично вивірених алгоритмів і їх застосування. Важливу роль у таргетуванні міжнародного бізнесу організації відіграє використання принципів компаративістики, як першого етапу побудови алгоритму вибору привабливого зовнішнього ринку

В умовах величезного потоку інформації розроблення алгоритму порівняння зовнішніх ринків потребує вибирати привабливий для організації ринок:

- враховуючи її мету;
- послідовно аналізуючи дію груп факторів, із урахуванням взаємозв'язків і взаємовпливу між ними;
- поєднуючи якісний та кількісний аналіз;
- адаптуючись до постійно існуючої невизначеності.

По-перше необхідно дослідити політико-правові, економічні, соціокультурні та технологічні фактори зовнішнього середовища. Розглядаючи фактори другого рівня, здійснюють детальний аналіз постачальників сировини, посередників, конкурентів. Нарешті, привабливість ринку також напряму залежить від параметрів попиту і вимагає порівняння сегментів ринків різних країн. Всі перераховані вище фактори взаємопов'язані, взаємодіють і взаємовпливають один на одного, породжуючи синергетичні ефекти. При виборі вектора успішної діяльності організації в зовнішньому середовищі, що постійно змінюється, ключове значення набуває оцінка ймовірності досягнення / недосягнення мети, тобто ризики.

Відомі прикладні інструменти визначення привабливих ринків. Напряму оцінюють привабливість ринку для конкретної організації за допомогою матриць Шелл і Дженерел Електрик-МакКінзі. Але в сучасних умовах не просто відкритої економіки, а глобальної динамічно мінливої економіки, необхідне підвищення якості порівняльної оцінки ринків. Це обумовлює включення методів ризик-аналізу не як відокремленого елемента, а як органічної складової на кожному етапі просування у виділенні привабливих ринків.

Якість аналізу обумовлена реалізацією таких принципів:

- послідовність аналізу, тому що є чинники першого порядку і похідні;
- комплексність аналізу, тобто слід оцінювати зовнішні ринки з урахуванням умов внутрішнього ринку;
- динамічність аналізу, тому що мінливість ринкового середовища відбувається зростаючими темпами.

Запорукою успішного функціонування організації в міжнародному середовищі є оцінка привабливості ринку за рівнем ризиків і їх моніторингу. Ризик трактують як стан невизначеності розвитку майбутньої господарської ситуації, і як господарське поводження в ситуації неминучого вибору, в процесі якого можливо визначити ймовірність досягнення/недосягнення передбачуваного результату, невдачі або відхилення від мети.

Перш за все, виділяють системний ризик. Це ризик "збоїв в цілій системі, на відміну від поломок окремих деталей і компонентів". Системні ризики характеризуються:

- «ефектом метелика» - невеликі зміни, накопичуючись, можуть породжувати великі невдачі;
- «інфікуванням» тобто ланцюговою реакцією поширення ризику;
- «гістерезисом», або неможливістю відновити рівновагу системи після удару.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

Існує кілька методів для порівняння ринків. Методика виключення передбачає аналіз ринків за п'ятьма параметрами, а саме:

а) політико-правове середовище (нестабільна обстановка, ризик націоналізації і експропріації, занадто високі митні бар'єри та обмеження на ввезення товарів);

б) економічні параметри (наприклад, рівень доходів є занадто низьким, відсутність твердої валюти);

в) географічні параметри (відстань від країни непридатні умови рельєфу та клімату);

г) культурне середовище (мовні бар'єри і проблеми релігії, низький рівень культури та освіти);

д) технічний рівень (занадто низький технічний рівня і відсутність технічної майстерності).

Метод "за визначеним зразком" дозволяє обрати декілька важливих для організації критеріїв. Потім виконується процедура вибору десяти країн за першим обраним критерієм, а потім вибір виконується за другим критерієм тощо. Після зіставлення найкращих результатів за кожним критерієм вибирають чотири країни, які потрапляли до кожної групи.

Враховуючи джерело виникнення ризиків, поділяють їх на внутрішні та зовнішні, а також на суб'єктивні (продукуються суб'єктом системи) і об'єктивні (обумовлені реальною дійсністю, в якій функціонує система). Між ними існують взаємозв'язок і взаємовплив. Внутрішні ризики, обумовлені рівнем професіоналізму працівників, можуть реалізуватися в недооцінці, неврахування або ігноруванні зовнішніх ризикопороджуючих факторів. Поява нових зовнішніх ризиків може продукувати ризики внутрішні - структури організації, фінансової стійкості і т.д.

Аналізуючи рівень виникнення ризикопороджуючих факторів, визначають:

- глобальні ризики, що виникають під впливом факторів мегарівня, непередбачуваних змін світової господарського середовища;
- регіональні ризики, які обумовлені невизначеністю функціонування групи країн, регіонів;
- ризики країни, породжені факторами макрорівня;
- секторальні ризики, обумовлені факторами мезорівня, що відносяться до певного виду діяльності.

Стратегія організації, що освоює зовнішній ринки містить декілька складових: стратегію входу на ринок, базову стратегію, стратегію зростання, конкурентну стратегію, родову маркетингову стратегію, кожна з яких має певних ризики, які також повинні бути враховані в роботі.

Таким чином, освоєння зовнішніх ринків на основі виявлення найбільш привабливих з них, потребує систематизувати значну кількість параметрів і обумовлює необхідність використання сучасних ефективних алгоритмів. В умовах глобалізації на кожному етапі аналізу середовища і вибору стратегій освоєння привабливого ринку, організації повинні враховувати весь комплекс ризиків: глобальні ризики, регіональні ризики, ризики країни, галузеві ризики і фірмові ризики, і їх модифікації під впливом визначального впливу глобальних ризиків. Ризик-аналіз і управління ними є важливою складовою стратегії міжнародного розвитку організації.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua